

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ИСТОРИЈА
СМЈЕР: СПОРТСКИ
РАЗРЕД: ПРВИ

Седмични број часова: 2
Годишњи број часова: 72

Општи и посебни циљеви програма:

- усвајање основних знања о историји као науци и наставном предмету;
- развијање способности разумијевања историјског времена, простора и употребе историјске литературе и терминологије;
- упознавање ученика са свим врстама историјских извора, као и са њиховом критичком процјеном;
- упознавање са значајним догађајима, процесима и личностима политичке, економске и културне историје, које су обиљежиле одређене историјске епохе;
- афирмисање садржаја из националне историје којима се остварује развој националног идентитета;
- развијање способности критичког и историјског мишљења и логичког закључивања;
- његовање демократских облика понашања, вјерске и националне толеранције;
- оспособљавање ученика за наставак школовања и процес цјеложивотног учења.

Оперативни циљеви

Оперативни циљеви произилазе из општих циљева и усмјерени су на ученика. Показују шта ученик треба да научи, сазна, постигне и треба да уради.

Обједињују:

- 1) садржајне (појмови, принципи, законитости),
- 2) процесне циљеве (разне когнитивне и комуникацијске способности и компетенције),
- 3) служи као основа за дефинисање стандарда знања.

Предложене активности произилазе из постављених циљева и упућују на процесе и радње путем којих ученик остварује циљ.

Појмови које би ученици требало да усвоје као дио општег образовања и који чине основу за учење историје каснијих епоха (у старијим разредима).

Садржаји и оперативни циљеви (исходи) програма

Тема: Увод у историју (оквирни број часова - 3)

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам историје; • уочи значај историје у проучавању прошлости људског друштва; • објасни начине рачунања времена; • зна да изврши периодизацију прошлости људског друштва; • класификује историјске изворе и институције у којима се чувају; • уочи везе историје са осталим наставним предметима; • тумачи карактеристике друштвено-економских формација; • примјењује стечено знање у односу према остацима материјалне културе. 	<p>Увод у историју:</p> <p>историја, праисторија, хронологија, периодизација, цивилизација, култура, друштвено-економска формација (робовласништво, феудализам, капитализам, социјализам, комунизам), хришћанска и муслиманска ера, музеј, архив.</p>	<p>Српски језик и књижевност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализа различитих историјских извора. <p>Математика, физика, географија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • рачунање времена.

Тема: Праисторија – првобитна људска заједница - оквирни број часова - 5

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • објасни појам праисторије; • зна на основу чега је извршена подјела праисторије; • објасни како су природне и географске промјене утицале на развој човјека; • опише живот људи у праисторији, културу, облике вјеровања и умјетничко стваралаштво; • схвати значај проналаска 	<p>Камено и метално доба;</p> <p>Палеолит, неолит, метално доба, хорда, род, братство, племе, друштвена подјела рада, политеизам, монотеизам, Лепенски вир, Старчевачка, Бутмирска култура.</p>	<p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • умјетничко стваралаштво у доба праисторије; • археолошки локалитети.

<p>ватре, метала и техничких проналазака који су унаприједили израду оруђа и оружја;</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује друштвене заједнице настале у праисторији; • уочи на карти најзначајнија археолошка налазишта на просторима Балкана; • упозна најстарије народе који су живели на Балкану. 		
---	--	--

Тема: Стари вијек – оквирни број часова - 36

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • наведе подручја и ријеке око којих су настале прве државе и објасни утицај природних фактора на формирање држава; • схвати значај иригационог система за живот људи (на примјерима Египта и Месопотамије); • препозна карактеристике источњачког ропства; • познаје друштвену и државну структуру најстаријих држава; • опише начин живота различитих друштвених слојева; • уочи значај религије у животу људи и њен утицај на културно стваралаштво првих цивилизација; • наведе најзначајније тековине културног стваралаштва раних цивилизација; • опише природно-географске услове грчких области; • разликује најстарије периоде грчке историје; • објасни узроке, правце и 	<p>Стари Исток Месопотамија, Египат, Источњачка деспотија, иригациони систем, нома, пирамида, мастаба, балсмовање, мумија, хијероглифи, класе, касте, будизам.</p> <p>Стара Грчка полис, Дорци, Јонци, Еолци, Ахајци, критско-микенска култура, Хомеровско доба, колонизација, демос, архонт, герузија, демократија, аристократија, хегемонија, базилеус, антропоморфизам, Пантеон</p> <p>Хеленистичко доба хеленистичка култура, Александар Македонски, македонска фаланга, хеленистичке монархије.</p> <p>Стари Рим, краљевина, република, царство, народни трибун, конзул, диктатор, Сенат, вето, легија, латифундија, провинција, романизација,</p>	<p>Српски језик и књижевност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прва писма, почеци писмености, епови. • епови (Хомер – <i>Илијада</i> и <i>Одисеја</i>), грчке трагедије, митови, легенде, развој говорништва. • писма старих Римљана, извори из дјела римских писаца, развој говорништва. <p>Социологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • класе, касте, државно и друштвено уређење, друштвено-економске формације, закони, извори римског права. <p>Филозофија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познати мислиоци антике и развој филозофске мисли. <p>Демократија и људска права:</p>

<p>посљедице колонизације;</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује државно и друштвено уређење Атине и Спарте; • зна да наведе узроке, ток и посљедице грчко-персијских ратова; • процијени значај заједничке борбе Грка за слободу; • наведе узроке Пелопонеског рата и схвати штетност унутаргрчких сукоба; • упозна најзначајнија културна достигнућа Грка и њихову религију; • одреди простор настанка македонске државе и правце њеног ширења; • наведе најзначајнија достигнућа хеленистичке културе; • препозна простор настанка римске државе; • анализира развојне периоде римске државе; • објасни карактеристике друштвеног уређења; • анализира узроке и посљедице грађанских ратова, кризе Римског царства, најезду варвара и подјелу Западног римског царства; • наведе основна обиљежја религије Римљана и услове у којима се ширило хришћанство; • вреднује значај римске културе за савремени свијет; • објасни узроке и посљедице Велике сеобе народа и правце опише помоћу карте; • лоцира на карти и именује најзначајнија племена на Балкану; 	<p>пролетер, тријумф, тријумвират, принцепс, гладијатор, катакомбе, форум, арена, аквадукт, Хуни, вандализам.</p> <p>Балканско полуострво у старом вијеку Илири, Келти, Трачани, Диоклецијанова палата, арена у Пули, Трајанова табла...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • облици државног и друштвеног уређења, први закони, устави, људска права. <p>Математика, географија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познати математичари, физичари, астрономи, научници о природи. <p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зачеци ликовне уметности • египатска умјетност (архитектура, вајарство, сликарство); • археолошки локалитети; • културно-историјски споменици. • грчка умјетност (архитектура, вајарство, сликарство); • римска умјетност (архитектура, вајарство, сликарство); • остаци материјалне културе на Балкану.
--	--	---

Оперативни циљеви / Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> опише промјене које су настале као посљедица Велике сеобе народа; на примјеру Франачке државе објасни успостављање феудалних односа; познаје организацију феудалне државе; препозна простор на коме је настала Византија; разумије особености развоја државе, друштва и културе Византије; анализира однос Византије према Јужним Словенима и осталим народима на Балкану; опише карактеристике византијске културе; објасни специфичност државе Арабљана и простор на коме је настала; процијени значај њихове улоге између истока и запада; схвати значај арапске културе и ислама; познаје територију-прапостојбину Словена; опише начин живота у прапостојбији, наброји узроке и правце сеобе Словена; опише помоћу карте насељавање Јужних Словена на Балкану; познаје услове настанка држава у Дукљи и Рашкој; схвати значај ширења писмености и христјанизације међу Србима; наведе најзначајније тековине Рашке и Дукље. 	<p>Настанак и развој феудалних односа и држава Франачка држава, феудални односи, феудалци, властела, кметови, колонат, рани, развијени и позни феудализам, вазални односи, вазал, сениор, имунитет, алод, радна, натурална и новчана рента, Византија. Самодржац, пронија, пронијар, парик, крсташки ратови, Латинско царство, тема, кодекс</p> <p>Арабљани и појава ислама Арабљани и ислам, хиџра, Куран, шеик.</p> <p>Стари Словени, прапостојбина, Јужни Словени, христјанизација, Дукља, Рашка, династија, Ћирило и Методије, Мирослављево јеванђеље, глаголица, ћирилица, латиница, родоначелник.</p>	<p>Српски језик и књижевност:</p> <ul style="list-style-type: none"> биографије, житија, хагиографије, родослови; витешка, епска и лирска поезија; <p>Географија:</p> <ul style="list-style-type: none"> миграције становништва; <p>Социологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> државно и друштвено уређење; законодавна делатност. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> историја религија. <p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> ликовна умјетност у средњем вијеку; архитектура; сликарство.

Дидактичка упуства и препоруке

У припреми за реализацију наставе историје потребно је извршити глобално и оперативно планирање. Потребно је, такође, у реализацији наставе предвидјети примјену различитих метода и облика рада и коришћење одговарајућих наставних средстава. Избор наставних метода треба ускладити са садржајем програма, менталним узрастом ученика, њиховим знањима и интересовањима, као и условима у којима се настава историје реализује. Потребно је, такође, анимирати и подстицати ученике на самостално извођење закључака, вођење разговора, коришћење и анализу историјских извора, историјских карата, шема, графикана и материјала које могу пронаћи на интернету. Одређен број часова, обавезно планирати за посјете музејима, архивима, археолошким локалитетима или посјетама културно-историјским споменицима. Наставу историје освјежити занимљивостима из живота значајних личности из прошлости.